

Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard (red.)

Materiallesamling til *På sporet af en frihedskæmper – Hans Eeg og besættelsestiden*

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Materiale til kapitel 1	4
1.1 Forsiden på <i>Fredericia Dagblad</i> 9. april 1940	4
1.2 Kongen og regeringens proklamation af Danmarks besættelse, 9. april 1940	5
1.3 Statsminister Thorvald Staunings tale i Studenterforeningen, 8. marts 1941	5
1.4 Statistik over den danske samhandel med Tyskland 1939-1944.....	8
1.5 Statsminister Vilhelm Buhls antisabotagetale, 2. september 1942.....	8
1.6 John Christmas Møllers radiotale fra London, 6. september 1942.....	11
Materiale til kapitel 2	13
2.1 Statistik over sabotagen i Danmark	13
2.2 Den øverstkommanderende for tysk sikkerhedspoliti og sikkerhedstjeneste i Danmark: Hemmelig rapport om den danske modstandsbevægelse, 1. december 1944	14
2.3 Krigsdagsbog for Danmark, februar 1945	16
Materiale til kapitel 3	17
3.1 To afskedsbreve fra frihedskæmperen Ferdinand Emil Martin Andersen, 13. april 1945	17
3.2 Afskedsbrev fra frihedskæmperen Henry Jacobsen, 13. april 1945	17
Materiale til kapitel 4	19
4.1 Brev fra Pierre Honoré til Hans Eegs forældre, 21. april 1945.....	19
4.2 <i>Information</i> om generalstrejken i Fredericia, 28. april 1945.....	19
4.3 Meddelelse fra pressekontoret hos den højere SS- og politifører i Danmark, 25. april 1945.....	19
4.4 Uddrag af tale af Erik Lund, rektor ved Fredericia Gymnasium, 25. april 1945.....	20
4.5 Mindegudstjeneste i Sct. Michaelis kirke, 27. april 1945, kl. 15.....	21
Materiale til kapitel 5	23
5.1 Mindeartikel i <i>Fredericia Dagblad</i> , 5. maj 1945	23
5.2 Artikel i <i>Fredericia Dagblad</i> , 5. juli 1945	24
Materiale til kapitel 6	26
6.1 <i>Fredericia Dagblad</i> om mindesmærke i Fredericia, 8. maj 1945	26
6.2 Avisindlæg af provst Rørdom om mindesmærke i Fredericia, 10. maj 1945.....	26
6.3 Den første bidragsliste til mindemærket i Fredericia, 22. maj 1945	27
6.4 Forslag til frihedskæmpermonument, 5. juni 1945	28
6.5 Læserbrev af Finn Dalgaard, 6. juni 1945	29
7. Materiale til kapitel 7 og Efterskrift	30
7.1 Interview med Peter A. Honoré, 4. november 2019.....	30

Indledning

I *På sporet af en frihedskæmper – Hans Eeg og besættelsestiden* fortælles historien om den unge frihedskæmper Hans Eeg. I bogens forord er beskrevet, hvilke materialer der er benyttet under udarbejdelsen af bogen, og i bogen er gengivet en række af de vigtigste kilder. En særlig kildetype er de samtidige aviser. De var under hele besættelsen underlagt først dansk og senere tysk censur. Fredericia var på denne tid som resten af Danmark præget af firebladssystemet, hvor hver avis støttede et af partierne i Rigsdagen. I Fredericia drejede det sig om *Fredericia Avis* (der støttede Det Konservative Folkeparti), *Fredericia Dagblad* (der støttede Venstre) samt *Fredericia Social-Demokrat*. Aviserne giver et godt indblik i besættelsestiden, men det er vigtigt, at man også arbejder med andre kildetyper, hvis man vil have et dybere indblik i besættelsestiden. I dette hæfte har vi derfor samlet en række supplerende tekster, billeder og statistikker, der viser både den store og den lille historie under besættelsen. Der er således både **offentlige institutionelle** kilder, som beskriver regeringens politik under besættelsen, men også **fortrolige private** kilder, der kun var tiltænkt en snæver kreds. Samlet set håber vi, at bogen og materialesamlingen kan hjælpe dig til at forstå besættelsestiden og dens betydning.

Fredericia Dagblad.

Folketidende for Fredericia og Omegn.

VED LOVEN, GJENNEM ARBEJDE OG OPLYSNING NAAR EN PERMANENT FOLK SAMFUNDSRETTJÆRDIGHED, FRIHED, FRED, SELVSTÆNDIGHED OG SELVÆTTE

Nr. 52. 50. Aargang

Tirsdag den 9. April 1940.

Den tyske Værnemagt har i Morges besat alle militære Objekter i Danmark og Norge.

Tre Opraab til det danske Folk. - Alm. Mørklægning over hele Landet fra i Aften.

To Opraab til det danske Folk.

I Middags Kl. 12.30 indsendte gennem den danske Statsradioformidling følgende Opraab:

Til det danske Folk!
Tyske Tropper har i Næt overskredet den danske Grænse og har gjort Landgangs forsøgte Steder. Den danske Regering har under Protest besluttet at erklære Landets Fæsthold under Krævs til den Besættelse, som har fundet Sted, og i Henhold hertil kundgives følgende:

De tyske Tropper, der nu befinder sig her i Landet, trædes i Tørreløst med den danske Værnemagt, og det er Befolkningens Pligt at afholde sig fra enhver Modstand overfor disse Tropper. Den danske Regering vil forsøge at sikre det danske Folk og vort Land imod de af Krigsforhold følgende Ulykker.

Opraab fra den tyske Kommandant.

Den tyske Kommandant i København, Kaupfisch, har indsendt følgende Opraab til Danmarks Soldater og Danmarks Folk:

Køln Grund og mod den tyske Regering og det tyske Folks oprigtige Ønske som at leve i Fred og Venskab med det engelske og det franske Folk har England og Frankrigs Marthavere i Ejor i September erklæret Tyskland Krig. Deres Hensigt var og bliver efter Mulighed at træffe Afgørelser paa Krigsforholdene, som ligger mere afsløst og derfor er mindre farlige for Frankrig og England i det Mindste, end det vilde være muligt for Tyskland at kunne opnå de stærke og indøst. Af denne Grund har England og den danske Regering besluttet at træffe Afgørelser, som ligger mere afsløst og derfor er mindre farlige for Frankrig og England i det Mindste, end det vilde være muligt for Tyskland at kunne opnå de stærke og indøst.

Opraab i Norge er der indsendt tyske Tropperhøder.

De tyske Forsamlinger betegnes som Svar paa de engelske Minidragninger ved Norges Kyst.

Over den danske Statsradioformidling er der i Dagens Løb indsendt følgende Meddelelse:

Opraab i Norge er der indsendt tyske Tropperhøder.

De tyske Forsamlinger betegnes som Svar paa de engelske Minidragninger ved Norges Kyst.

Over den danske Statsradioformidling er der i Dagens Løb indsendt følgende Meddelelse:

bejdede Churchill, udtalte det endelig, at han ikke var villig til at lade sig holde tilbage af de alene Afgørelser eller neutrale Heltigheder, som staar paa Papiret. Han har forberedt Slaget mod den danske og den norske Kyst. For nogle Dage siden er han blevet udnævnt til ansvarlig Chef for hele den britiske Krigsforberedelse. Den tyske Regering har til nu overtaget denne Mands Forholderegler, men den kan ikke lade, at en af Krigsforberedelse nu bliver skaffet efter de engelske-franske Krigsdrivere Ønsker. Den danske og den norske Regering har i Maanedes haft Besked om disse Forsøg. Ligeledes er deres Holdning ingen Hemmelighed for den tyske Regering. De er hverken villige eller i Stand til at kunne yde virksom Modstand mod det engelske Indbrud. Derfor har Tyskland besluttet at foregribe det engelske Angreb og med sine Magtmidler selv overtage Beskættelsen af Danmarks og Norges Kongeriges Neutralitet og varetage den sønløse Krigens værd. Det er ikke den tyske Regerings Hensigt at skaffe sig et Støttepunkt i Kampen mod England. Den har udelukkende det Mål at forhindre, at Skandinaviens Livs Stagnation for de engelske Krigsaktiviteter. Af denne Grund har stærke tyske Magtmidler siden i Dags-Morgen taget Besiddelse af de vigtigste militære Objekter i Danmark og Norge. Over disse Forhold reguleres trafikken der foruden Overenskomsten mellem den tyske Regering og den kongerige danske Regering. Disse Overenskomster skal sikres af Kongeriget, at Kongeriget bestaar videre, at Haven og Fladen opretholdes, at det danske Folk Frihed agtes, og at det danske Lands fremtidige Uafhængighed fuldt sikres. I tillid disse Forhandlinger er afsluttet, maas det vistes, at Haven og Fladen har Forstærkelse for dette, ligeledes at Folket og alle kommunale Steder er fornuftige og har god Vilje, sig at de indlader enhver største Krigsdriver, den allerede i den forste Verdenskrig til Tyskland for hele Menneskeheden ar-

Troppetransportvognene undervejs til Fredericia i Formiddag.

Troppetransportvognene viger udenom Træbarrikaden ved Kulgaarden paa Strandvejen.

Tale af Goebbels

Propagandaminister Goebbels holdt i Formiddags over alle tyske Radiostationer en Tale til det tyske Folk, i hvilken han beklagede, at Tyskland havde maattet gribe til sin livsvige Forsanstaltninger overfor det danske Folk. Propagandaministeren udtalte:

For hele Finansaaret 1939-40 viser Opregnelsen et Overskud paa 1,27.000 Kr. (Indtægter 79.508.000 Kr., Udgifter 78.238.000 Kr.) med et Overskud paa 2,45.000 Kr. i 1938-39 (Indtægter 77.279.000 Kr., Udgifter 74.828.000 Kr.) eller en samlet Forbedring paa 632.000 Kr.

De tyske Troppers Betaling ved Køb af danske Varer.

Officielt meddeles:

De tyske Tropper anvender som løst Betalingsmiddel Rigspenge, Kredit-Kassedoler (R. K. K. Scheine). Disse har den samme Kursværdi som indenlands-tyske Kurspenge. Omregningen er altsaa følgende:

1 Reichsmark lig 2 danske Kroner.

Enhver tysk Soldat skal ved Indkøb til personlige Fornødenheder betale Kontant.

Indenlands-tyske Rigspenge maas ikke modtages af tyske Soldater eller af de tjenstlige Myndigheder. Kun i Undtagelsestilfælde, fremkaldt af militære Situationer og hvor Hensyn til Troppers Førsørgelse kræver det, er de militære og tjenstlige Myndigheder berettigede til at se bort fra Kontant-Betalings Grundvilkninger og berettiget til at kræve Ydelser med Godtgørelsesbeviser (Empfangsbeskedningerne). De udstedte Beviser vil officielt meddeles.

Kort over Skandinavien med de engelske Minifletter ved Norges Kyst.

Vore to Kort viser en De-

1.2 Kongen og regeringens proklamation af Danmarks besættelse, 9. april 1940

Introduktion: Den 9. april 1940 proklamerede Christian 10. og den danske regering den tyske besættelse af Danmark, efter at regeringen havde accepteret den opfordring til samarbejde og besindelse, den havde modtaget i et memorandum fra den tyske regering samme morgen.

Tyske Tropper har i Nat overskredet den danske Grænse og har gjort Landgang forskellige Steder. Den danske Regering har under Protest besluttet at ordne Landets Forhold under Hensyn til den Besættelse, som har fundet Sted, og i Henhold hertil kundgøres følgende:

De tyske Tropper, der nu befinder sig her i Landet, træder i Forbindelse med den danske Værnemagt, og det er Befolkningens Pligt at afholde sig fra enhver Modstand overfor disse Tropper. Den danske Regering vil forsøge at sikre det danske Folk og vort Land imod de af Krigsforhold følgende Ulykker og opfordrer derfor Befolkningen til rolig og behersket Holdning overfor disse Forhold, som nu er opstaaet.

Ro og Orden maa præge Landet, og loyal Optræden maa udvises overfor alle, som har en Myndighed at udøve.

København, den 9. April 1940.

Chr. R./Th. Stauning.

Fra: danmarkshistorien.dk

1.3 Statsminister Thorvald Staunings tale i Studenterforeningen, 8. marts 1941

Introduktion: Den følgende tekst er et uddrag af en tale, som statsminister Thorvald Stauning (S) holdt den 8. marts 1941 i Studenterforeningen i København. I talen præsenterede Stauning sine tanker om Danmarks rolle i en storeuropæisk planøkonomi med Tyskland som centrum. En økonomisk tilpasning var ifølge Stauning nødvendig, men han håbede, at de besatte lande kunne opretholde deres forfatninger og dermed deres frihed. Staunings synspunkt skyldtes, at Tyskland i løbet af de første halvandet år af Anden Verdenskrig gik fra den ene sejr til den anden, hvilket fik tyske økonomer til at arbejde mere intensivt med planøkonomiske tiltag.

Forskellige Staters Ophævelse igennem svundne Aar og Udviklingen nu under Krigen viser, at Tyskland indtager Pladsen som den centrale Magt, og den vil ogsaa angive visse Hovedlinier baade af kulturel og økonomisk Art i Fremtiden. Dette er sagt ud fra det, der nu foreligger, og deri kan naturligvis ske Ændringer, men det er ikke til at regne med i Øjeblikket. Man gør vel i at regne med de faktiske Forhold, og disse viser os Tyskland som den Magt, der nu hersker over væsentlige Dele af Europa. Vi kan ikke vide, hvor langt denne Udvikling vil gaa, men jeg har ikke megen Tro til en Tilbagegangslinie, derimod haaber jeg naturligvis paa Genoprettelse af selvstændige Stater der, hvor der midlertidig er en Art Protektorater, men ogsaa om det er vi afskaaret fra nu at tale med fuld Sikkerhed.

Men hvordan end den nærmeste Fremtid vil forme sig, tror jeg, man bør regne med, at vi rykker ind i nye europæiske Forhold med udstrakt Vareudveksling imellem de Lande, der hører til den nævnte Central, og jeg tænker med temmelig ringe Forbindelse med den øvrige Del af Verden, i hvert Fald i den første Tid.

Det er mit Indtryk, at Tyskland har visse Planer, der ikke blot sigter efter øjeblikkelig Nyordning, men efter en blivende europæisk Nyordning, der skal være raadende ud i Fremtiden. Denne Nyordning vil kræve et Samarbejde indenfor Europa, og Linien vil være den fra Tyskland kendte Planøkonomi, der sikkert rummer betydelige Fordele fremfor den Planløshed, som har været raadende hidtil som Bestanddel af det liberalistiske Samfund, der i udpræget Grad bygger paa Egoismen - altsaa Erhvervs- og Samfundsegoisme.

Den tyske Planøkonomi kan tænkes praktiseret igennem Overenskomster mellem de enkelte Lande og Tyskland, rimeligvis langtrækkende Overenskomster, som bestemmer, at man aftager tyske Raastoffer og Industriprodukter imod til Gengæld at levere Landbrugsprodukter og andre Varer, som det bliver muligt for enkelte Lande at producere. Der tænkes sikkert paa en Arbejdsdeling i Europa, og for saa vidt den bliver fornuftig og hensynsfuld, er der ikke deri Anledning til Indsigelser. Meningen vil være at give Tyskland og de med Tyskland samarbejdende Lande forøgede Produktions- og Omsætningsmuligheder. Arbejdsdelingen og en fornuftig ordnet Produktion og Omsætning vil gøre dette Europa meget stærkt over for Blokade og vil ogsaa kunne fremme en Højnelse af Levevilkaarene.

I denne Planøkonomi vil man sikkert kræve gennemført en moderne Produktionsordning baade i Tyskland og de samarbejdende Lande, ligesom en Ensartethed med Hensyn til Prisniveau og Valutaforhold vil blive tilstræbt, og en fælles Kreditgivning imellem Landene vil sikkert ogsaa blive etableret. Naturligvis kan en saadan Udvikling nødvendiggøre Ændringer i de tilvante Forhold, men det kan ikke være afgørende, og jeg ser det i hvert Fald som Opgaver, vi stilles over for, og som skal løses.

Bedst vil det være, om man roligt og villigt medvirker til den Tilpasning, jeg her har antydnet, naar Tiden dertil er inde, og den vil ikke være saa afskrækkende, som nogle maaske vil synes.

Det er usundt og uklogt at vende sig imod en Udvikling, som Tid og Forhold fører med sig. Tilpasningen til det nye Europa vil blive en af Tidens politiske Opgaver.

Denne Tilpasning til Livet i det nye Europa behøver ikke at berøre Landenes nationale Forhold, medens den muligvis kan nødvendiggøre visse Ændringer i de erhvervspolitiske Forhold. De enkelte Lande kan bestaa, Landenes Forfatninger kan blive bestaaende, Sprog og nationale Indretninger kan bestaa, og Folket skal ikke foretage nogen aandelig og politisk Omstilling, da dette ikke blot vil være uforholdsmæssigt, men skadeligt for det Samarbejde, der vil være en Grundpille i det europæiske Samfund.

Samarbejdet imellem Tyskland og de øvrige Lande angaar de økonomiske Forhold, Produktion og Omsætning, og dertil kræves ikke en vis, bestemt politisk Overbevisning, men der kræves god Vilje til at udnytte den Styrke, som Samarbejde og Sammenhold kan give. Maaske kræves der ogsaa Forstaaelse og Samvirken om visse, væsentlige politiske Enkeltheder, jeg tænker særlig paa Forstaaelse om Europas Udenrigspolitik, som vil være af Vigtighed for de Stater, der gaar ind i et Samarbejde om de økonomiske Retningslinier og om Produktion og Omsætning, men heller ikke Tanken herom kan være afskrækkende, thi det gælder om, at dette Fremtidens Samarbejde kan forme sig saa godt som muligt, og at Gnidninger og Uoverensstemmelser kan undgaas.

Med det, jeg har sagt, har jeg givet visse Vink, som jeg mener kan passe for den Udvikling, jeg imødeser. Det er ikke Anvisninger fra Tyskland, og jeg tænker ikke, man kan faa saadanne, men det bør ikke udelukke Overvejelser og Forberedelser til den Tilpasning, som kan ventes at blive fornøden, men vi maa naturligvis holde fast ved de Tilsagn, der er givet vort Land.

Naturligvis kan Krigsbegivenhederne ventes udstrakt over lang Tid endnu, og det er vel ogsaa muligt, at Krigens Forløb kan ændre det Fremtidsbillede, som jeg har dannet mig, men personlig tror jeg altsaa ikke paa store Ændringer i det Europa, som er i Færd med at danne sig.

Derimod tror jeg paa Forsikringen om Frihed og Uafhængighed for Danmark, en af Europas ældste Nationer, jeg tror paa Bevarelsen af vort Sprog, af Konge, af Flag og Forfatning. Og det vil være en Styrke i Troen herpaa, naar vi til sin Tid frit indlader os i de Forhandlinger om Overenskomst, som Tiden vil kræve.

Vi har hidtil lykkeligt undgaaet saadanne Ulykker, som andre har maattet lide under, og det gælder da om at fastholde den Politik, som kan føre os uskadt igennem Tidens Brænding ind i den nye Tid, som venter os. Vi skal desværre nok igennem en lang og haard Tid, men holder det danske Folk sammen, vil Folket ogsaa komme igennem en saadan Tid - blot vi har Udsigten til at bevare dansk Selvstændighed.

Og saa er der endnu eet at bemærke. Det gælder om at bevare Ro og Orden i Landet, naar fremmede Tropper har besat Landet. Det kan medføre særdeles alvorlige og ubehagelige Følger, hvis alvorlige Forstyrrelser af Ro og Orden finder Sted.

Derfor udstedte vi tidligt et Forbud mod Afholdelse af offentlige Møder. Forholdene artede sig saadan, at vi for en Tid siden ændrede og mildnede dette Forbud, men det har ikke været uden Følger. Baade her i Byen og i Provinsen er der forefaldet alvorlige Tilløb til Uroligheder, men. Politiet har gjort sin Pligt, og det blev ved Tilløbene og nogle højst utiltalende Optøjer.

For den danske Befolkning vil det fremdeles være af afgørende Vigtighed, at Ro og Orden bevares.

Og saa haaber jeg iøvrigt, at vi vil komme igennem Tidens Vanskeligheder, og at vi igen oplever at se Danmark frit og selvstændigt.

Fra: danmarkshistorien.dk

1.4 Statistik over den danske samhandel med Tyskland 1939-1944

A. Dansk smørproduktion 1939-1944 (tons)

År	Produktion		Eksport til Tyskland		Total eksport		Hjemmemarkedsforbrug	
	1	2	1	2	1	2	1	2
1939	182.900	182.900	43.727	43.700	149.806	149.800	33.094	33.100
1940	162.900	173.000	80.821	80.800	107.903	107.900	54.997	65.100
1941	124.438	126.200	53.494	51.100	55.131	52.700	69.307	73.500
1942	108.725	111.900	29.295	26.800	38.300	35.800	70.425	76.100
1943	124.833	119.600	44.630	40.500	54.587	50.500	70.246	69.100
1944	128.744	128.700	46.185	40.300	58.433	52.600	70.311	76.100

B. Dansk produktion af svinekød og flæsk (tons)

År	Produktion		Eksport til Tyskland		Total eksport		Hjemmemarkedsforbrug	
	1	2	1	2	1	2	1	2
1939	312.539	232.100	22.449	5.700	212.409	189.600	100.140	42.500
1940	323.176	206.500	149.223	95.400	197.848	143.000	125.328	63.500
1941	189.992	138.700	81.568	62.100	93.206	73.400	96.786	65.300
1942	120.863	81.700	28.103	17.900	30.467	20.100	90.396	61.600
1943	189.639	139.900	69.958	62.600	70.304	63.000	113.435	76.900
1944	220.733	185.700	112.485	92.300	120.369	101.300	100.364	84.400

Fra 1941 inkluderer tallene i første kolonnebesættelsestroppers forbrug.

C. Dansk fangst af fisk (tons)

År	Fangst	Import	Eksport til Tyskland	Total eksport	Hjemmemarkedsforbrug
1939	100.729	16.720	27.230	70.188	47.261
1940	114.159	10.984	72.290	91.040	34.103
1941	155.842	3.198	105.405	108.629	50.411
1942	162.847	148	94.595	104.199	58.796
1943	192.160	197	99.281	112.276	80.081
1944	172.520	90		102.718	69.892

Tabellen dækker havfiskeri. I modsætning til de to første tabeller er besættelsestroppers forbrug ikke indbefattet.

Fra: Ole Brandenburg Jensen: *Besættelsestidens økonomiske og erhvervsmæssige forhold. Studier i de økonomiske relationer mellem Danmark og Tyskland 1940-1945*, Syddansk Universitetsforlag, 2005, s. 242-243 og 248.

1.5 Statsminister Vilhelm Buhls antisabotagetale, 2. september 1942

Introduktion: I løbet af sommeren 1942 begyndte modstandsbevægelsens sabotageaktioner for alvor. Den tyske besættelsesmagt gjorde det hurtigt klart, at sabotagen måtte stoppes og lagde derfor pres på den danske regering for at gribe ind. Sabotagen var derfor en trussel mod den danske samarbejdspolitik, som regeringen ønskede at fortsætte for at opretholde en vis national selvstændighed og suverænitet. Den følgende tekst er et uddrag af statsminister Vilhelm Buhls radiotale til den danske befolkning med en appel om at stoppe sabotagen og hjælpe politiet med at opklare den.

Der er ved de forskellige Lejligheder blevet sagt, at den danske Befolkning i det store og hele loyalt har efterlevet Kongens og Regeringens Opfordringer til at undlade enhver Handling og enhver Udtalelse, som kun var egnet til at vanskeliggøre de Bestræbelser, der saavel fra officielt Hold, som fra ansvarsbevidst, privat Side udfoldes for vedblivende at sikre Opretholdelsen af Ro og Orden her i Landet.

Dette er sagt med Rette. Langt den overvejende Del af Befolkningen har indset, at det for det danske Samfundsliv under Besættelsen og for Bevarelsen af vore folkelige og nationale Værdier er af fundamental Betydning at undgaa ethvert Uromoment. Og Befolkningens gennemgaaende korrekte Holdning har da ogsaa været den afgørende Forudsætning for, at Forholdene her i Landet har kunnet faa Lov til at udvikle sig efter den Linie, der blev lagt fast den 9. April 1940, og som har sit Udgangspunkt i de den Gang fra tysk Side givne Tilsagn.

Der er imidlertid forekommet Undtagelsestilfælde, hvor danske i Uforstand har foretaget sig Handlinger eller i Ord og Skrift er fremkommet med Udtalelser, som er i Strid med den Politik, Regeringen fører, og de Anskuelse, der af det besindige Flertal af Befolkningen næres med Hensyn til den Holdning, vi bør indtage under de herskende Forhold. Til Trods for at der i adskillige saadanne Tilfælde er grebet alvorligt ind fra Statsmagtens Side, forekommer det dog stadigvæk, at ubesindige Elementer er paa Færde og foretager sig Handlinger, som er egnet til at forstyrre Ro og Orden og dermed volde Landet Vanskeligheder.

Der er navnlig i den senere Tid forekommet nogle Tilfælde af Sabotage overfor den tyske Værnemagt her i Landet, og det er disse beklagelige Tilfælde, som giver mig Anledning til her at sige nogle alvorlige Ord til Eftertanke.

Sabotage i den Forstand, der her er Tale om, er Ødelæggelse eller Beskadigelse af Værdier, som direkte eller indirekte er af krigsmæssig Betydning for en krigsførende Part. Til Sabotage regnes derfor ikke blot Ødelæggelse eller Beskadigelse af egentlig Krigsmateriale, men ogsaa ulovlige Handlinger, som tilsigter en Forstyrrelse af Trafikmidler og af Forsyninger fra de offentlige Værker og lignende, eller som gaar ud paa en Føringelse af det civile Livs Produktionsmidler eller Tilintetgørelse af samfundsvigtige Frembringelser indenfor en krigsførende Parts Interesse.

Sabotage er en af de alvorligste Forbrydelser, der kan begaas mod et krigsførende Land, og i Almindelighed kendes der for saadanne Forbrydelser i de krigsførende Lande kun een Straf, nemlig Dødsstraf. Det vil sikkert være almindelig bekendt, at selv Handlinger, der tilsyneladende er forholdsvis uskyldige, og som, hvis de forekom i Fredstid, kun vilde blive belagt med ringe Straf som Tingsbeskadigelse, under Krigstid i de krigsførende Lande bliver betragtet ud fra Synspunktet Sabotage og som Følge deraf for Gerningsmanden medfører den ubønhørlige Konsekvens, at han maa bøde med Livet. Danmark er ikke et krigsførende Land, og vi har med Hensyn til Retsplejen i Sager om Forbrydelser mod den tyske Værnemagt hidtil kunnet opretholde den Ordning, at disse Sager paadømmes ved dansk Domstol, uanset at vor nugældende Lovgivning ikke hjemler Straf af samme Strenghed som tysk Militærstraffelov.

Men det maa ikke glemmes, at Danmark med den geografiske Beliggenhed, vort Land nu engang har, og den Stilling vi for Tiden befinder os i, af Tyskland maa betragtes som et Forbindelsesled i den tyske Front mod Vest, og at Tysklands Interesse i Bekæmpelsen af Forbrydelser mod Værnemagten

derfor principielt bliver den samme her som i de øvrige Lande og Omraader, der er under tysk militær Kontrol.

Og endvidere maa det ikke glemmes, at det først og fremmest er en dansk Statsinteresse at undgaa Sabotagehandlinger, og det være sig mod Trafikmidler, offentlige Forsyningsindretninger etc. eller mod den tyske Værnemagts Materiel. Direkte eller indirekte er det vort eget Land, der kommer til at lide mest under Følgerne af saadanne Handlinger.

Den danske Regering føler derfor et stort Ansvar med Hensyn til Bekæmpelsen af Sabotage og lignende Forbrydelser, og ud fra dette Ansvar vilde det med Rette kunne bebrejdes mig, dersom jeg ikke talte ganske aabent om de her omhandlede meget alvorlige Spørgsmaal.

Det siger sig selv, at Regeringen stadig med den yderste Strengthed vil forfølge Sabotage og anden Forbrydelse mod den tyske Værnemagt med de i vor Lovgivning hjemlede Midler, og der vil fra Politiets Side blive sat ind med al Kraft paa Løsningen af de Opgaver, disse Sager frembyder. Thi Opretholdelse af Ro og Orden maa for Regeringen staa som den første Pligt under Varetagelsen af vort Lands Interesser i denne Situation.

Men Regering og Politi formaar ikke alene at skabe den Ro og Sikkerhed, som er en Betingelse for, at Forholdene ogsaa fremefter kan udvikle sig som hidtil. Hertil kræves Medarbejde af alle gode Kræfter i vort Folk, af alle dem, der har Indsigt og Indflydelse paa andre, af hvem et Lederhverv er betroet.

Jeg appellerer derfor til alle danske Kvinder og Mænd og vil saa indtrængende, som det er mig muligt, lægge hver enkelt paa Sinde at være virksom for, at Besindighedens Aand stadig kommer til at raade i vort Folk. Og jeg vil navnlig gerne rette denne Appel til Ungdommens Ledere i Skoler, Foreninger og Sammenslutninger af enhver Art, idet jeg beder hver enkelt om at gøre sit bedste for at forhindre, at ungdommelige Elementer i Ubesindighed og Uforstand lader sig forlede til at begaa Handlinger, der under de nuværende Forhold maa betegnes som intet mindre end Dødsens Alvor.

Vær med til at gøre det klart for alle, og navnlig for de unge, at den, der begaar Sabotage eller hjælper med dertil eller overfor Myndighederne tilbageholder Viden om Sabotageplaner eller undlader at medvirke til Opklaring af Sabotage, handler mod sit Fædrelands Interesser. [...]

Det er mit Haab, at vi ved fælles Hjælp paa det gældende Lovgivningsgrundlag kan komme dette Onde, som hedder Sabotage mod den tyske Værnemagt, til Livs, saaledes at man ikke kommer til at staa overfor den Situation, at der rejses Spørgsmaal om Tilstrækkeligheden af vor nugældende Straffelovgivning eller overhovedet om vor Adgang til selv at holde Justits paa dette Omraade.

Lad mig til Slut [...]. sammenfatte det, jeg har sagt i en Henviisning til de Ord, Kongen personlig føjede til Regeringens Opraab af 9. April 1940: Under disse for vort Fædreland saa alvorlige Forhold opfordrer jeg alle i By og paa Land til at vise en fuldt ud korrekt og værdig Optræden, da enhver uoverlagt Handling eller Ytring kan faa de alvorligste Følger. Disse Ord maa enhver, der vil vort Fædrelands Vel, lægge sig dybt paa Sinde.

Fra: danmarkshistorien.dk

1.6 John Christmas Møllers radiotale fra London, 6. september 1942

Introduktion: Samme dag, som statsminister Vilhelm Buhl holdt sin radiotale til den danske befolkning med en appel om at stoppe sabotagen, opfordrede den britiske luftfartsminister Sir Archibald Sinclair i en tale de besatte landes befolkninger til at øve sabotage mod de tyske kommunikationslinjer. Få. dage senere, den 6. september, holdt John Christmas Møller (K) en radiotale over BBC. I talen opfordrer han den danske befolkning til at fortsætte kampen og sabotagen. Christmas Møller var tidligere på året flygtet til London, hvorfra han via BBC flere gange opfordrede den danske befolkning til at bekæmpe besættelsesmagten.

Det er med en ganske særlig Følelse af Alvor og ogsaa, hvis jeg maa bruge et saa stort Ord om mig selv, af afgørende Betydning (i hvert Fald for mig), at jeg i Eftermiddag gaar til Mikrofonen for - i de faa Minutter, der er mig beskaarne - at tale hjem til Landsmænd. Thi lad mig hellere sige det straks, at for mig staar det saaledes, at nu staar ogsaa vi ved et Vendepunkt, hvor en meget vigtig Afgørelse skal træffes, om ikke af Folket, saa dog af mange hjemme.

Hørte De Radioen i Torsdags? Først en Gengivelse af den britiske liberale Luftminister, Sir Archibald Sinclair's Tale, og saa den danske Statsminister Buhls Tale. Det var som Ild og Vand, Nat og Dag. Og vi frie Danske dømmes ikke, men vi mener at have Lov til at sige vor Mening og fremføre vore Anskuelse. Vi forstaar maaske endda, at Statsministeren taler, som han gør. Vi ved jo, hvilke Vilkaar han og hans har at arbejde under.

Man har her i England en Vending, som almindeligvis bruges, naar Gæsterne paa en Restaurant bliver utaalmodige, Passagererne i en Bus, Kunderne i en Forretning og saa fremdeles, og de gør Vrøvl over det ene eller det andet; den lyder i sin Enkelthed saaledes: You see, there is a war on. - Glem ikke, at der er Krig. Og disse Ord, der gælder baade i den mægtige By i Verdensriget og i det lille Danmark, kan jeg hente mine Bemærkninger fra.

You see, there is a war on.

Det er vi alle for tilbøjelige til at glemme, thi vi lever, som om der ingen Krig var - men kun en Situation med nogle Smaabesværligheder m. H. t. Føde, Brændsel og Klæder.

Nej, der er netop Krig - og hvilken Krig.

Verdenshistoriens største og Verdenshistoriens vigtigste. Thi denne Krig er ikke en Kamp om Interesser, men om Ideer. Det er Afgørelsen af, om Herrefolksteorien med alle andre som Slaver skal herske, eller om det ophøjede Standpunkt, det britiske Imperium var ved at naa til for alle Imperiets Folk, skal være raadende i Verden. Denne Krig er ikke Landenes Krig, men den er efter min inderste Mening Krigen mellem godt og ondt, Krigen mellem Sandhed og Ret, mod Løgn og Uret. Derfor vil De ogsaa se, at Krigsmaalet er et helt andet - ja, væsensforskelligt fra Krigsmaalene i 1864, i 1870-71, ja selv i 1914-18. Det tyske Krigsmaal nu er Udslettelsen af alle andre Folk, og derfor vil De ogsaa se nogle enkelte i alle smaa Lande, som styrer mod at klare sig og vil være med i Industrijunkernes Kreds.

Men se, mine Tilhørere, i en saadan Kamp er der intet, som hedder Neutralitet. Jeg har altid hadet det Ord. Der er noget lunkent over det. Hverken varmt eller koldt. Men lad saa være, den Gang det

var Interesser og ikke Ideer, det drejede sig om, kunde der maaske være Mening i det Ord, Neutralitet.

I Dag er der det ikke.

Og vi veed jo, at vi Danske hjemme hader Tyskerne, Junkerne, Herrefolket og alt dets Væsen lige saa fuldt, som alle andre fribaarne Folk gør det. Vi veed, at vi Danske hjemme og ude har samme fælles, brændende Ønske, at vi saa snart som muligt maa se Hitlerismen og Nazismen blive slaaet. Og endelig er vi ogsaa enige om, at intet Offer er vort Slægtled for stort, for at kommende Slægtled kan faa Lov og Ret til at leve under menneskeværdige Forhold. [...]

Vi er altsaa ikke neutrale. Man kan overhovedet ikke være neutral mere. Denne gigantiske Kamps Udfald vedrører os alle. Dig og mig, Danmark, Norge og Sverige. Ingen kan melde sig fra. [...]

Og derfor siger jeg hjem, vel vidende hvad jeg gør, hvor bogstaveligt dødsensalvorlig Situationen er for os alle: Danmark og vi Danske maa tage vor Part af Byrden.

Nu er det Transporten, det gælder. Luftministeren sagde: Det er Grunden til, at jeg taler til jer, som kan blive vore Medarbejdere i Afskæringen eller Standsningen af Pulsaarerne i Tysklands Transportsystem. For Aksens Transportsystem er lige saa skrøbeligt som det menneskelige Legeme - naar een Del beskadiges, gaar det ud over det hele. Ødelæggelsen af et Lokomotiv i Frankrig medfører Komplikationer paa den russiske Front. Sænkningen af et Skib eller en Færge immobiliserer Tog, der venter paa at blive lastet eller losset i Havnen, og tvinger Hitler til at flytte sin svære Trafik fra Havet over til de overbelastede Jernbaner. Skade og Forsinkelser, Bombemaskiner og Partisaner - det er de Midler, vi har til med stigende Virkning at kvæle og strangulere Tyskernes Transport-Organisation.

Gør jer Pligt - gør jert Værk.

Ja, lad der blive Sandhed i de Ord, som vi saa mange Gange har sunget, og som nu har Bud til alle. Lad os hver paa sin Plads følge Budet og Kaldet i Ordene:

Kæmp for alt, hvad Du har kært,
dø om saa det gælder,
da er Livet ej saa svært,
Døden ikke heller.

Fra: danmarkshistorien.dk

Materiale til kapitel 2

2.1 Statistik over sabotagen i Danmark

A. Sabotage i Danmark, 1940-1945

	"Kendte"		"Ukendte"	
	antal	Skader i kr.	antal	Skader i kr.
1940	1		1	
1941	2	111.000	10	2.600
1942	41	1.062.000	18	41.800
1943	416	31.432.200	400	7.698.900
1944	291	46.325.400	697	10.452.700
1945	273	18.292.600	651	9.095.900

Kendte angiver, at sabotørerne kendes.

B. Jernbanesabotage i Danmark, 1942-1945

	1942	1943	1944	1945
Januar		2	8	57
Februar		5	8	276
Marts		10	3	431
April		8	5	535
Maj		5	3	2
Juni		6	19	
Juli		9	23	
August		22	18	
September	2	33	53	
Oktober		13	53	
November	4	49	69	
December		13	34	

Tabellen viser antallet af sabotager pr. måned.

Fra: Harry Haue m.fl.: *Det moderne Danmark 1840-1992. Forudsætninger og forløb*, Munksgaard, 1993, s. 116 og 120.

2.2 Den øverstkommanderende for tysk sikkerhedspoliti og sikkerhedstjeneste i Danmark: Hemmelig rapport om den danske modstandsbevægelse, 1. december 1944

Indledning:

Forskellige store efterforskninger, som sikkerhedspolitiet i Danmark har gennemført den seneste tid, muliggør nu, at man kan skabe et klart billede af oprindelsen, opbygningen, omfanget og målene for den kombinerede sabotage- og militærorganisation i Danmark. Disse erkendelser bygger på efterforskning i forbindelse med arrestationen af faldskærmsagenter og forskellige ledende personer i organisationen. Efterforskningen viser, at det indtil for nylig næsten var umuligt at give et tydeligt billede af modstandsorganisationen, da den de første år var i stadig udvikling og først nu har udformet klare linjer for dens opbygning og indsats.

[...]

Efter at officerer har overtaget ledelsen, har den samlede organisation fået en national karakter. Der kan ikke identificeres kommunister på ledende poster. Forskellige arrestationer af medlemmer af gruppen og anden efterforskning viser dog, at kommunisterne forsøger at give modstandsgrupperne et kommunistisk præg og fortsat har til hensigt at afvæbne de nationale kræfter og rive magten til sig i et gunstigt øjeblik.

[...]

A-grupperne har siden årsskiftet 1944 i stor stil overfaldet sabotagevagter, det tidligere danske politi, tyske soldater osv. og dermed tilranet sig et forholdsmæssigt stort antal våben, i særdeleshed pistoler. Ifølge udtalelser fra sigtede og andre arresterede er alle våben endnu ikke udleveret til grupperne. [...] I distrikt Sydjylland er der i september 1944 udleveret følgende mængder våben og sabotagemateriale:

- a) Fredericia
  - 110 MP [maskinpistoler]
  - 20-30 pistoler
  - 800 kg. sprængstof.

Fra: Historisk Samling fra Besættelsestiden, Aage Trommers forskningsarkiv, kasse 20: Tysk materiale: Der Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD in Dänemark: *Geheim: Die Sabotage- und Militärorganisation in Dänemark*, Kopenhagen 1.12.1944, s. 1,5 og 13-14. Oversat af Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard.

 Lyd Skov
Statsadvokaten i Sønderborg

Der Befehlshaber der
Sicherheitspolizei und
des SD in Dänemark.

Afskrift.
København, 1.12.1944.

IV 2a - 2398.44g.

G E H E I M .

Die Sabotage- und Militär-Organisation
in Dänemark.

Den originale forside af den tyske rapport. Det fremgår heraf, at rapporten er skrevet af efter originalen. Dette skete den 11. januar 1946 i forbindelse med retsopgøret efter besættelsen.

2.3 Krigsdagsbog for Danmark, februar 1945

Introduktion: I perioden 1943-1945 førte værnemagtens øverstkommanderende dagligt dagbog. Her blev alle vigtige beslutninger og beretninger nedskrevet. Modstandsbevægelsens offensiv resulterede også i angreb på Værnemagtens personale. Dette medførte tyske modforanstaltninger, som fremgår af de to følgende dagbogsnotater fra Georg Lindemann, der siden den 1. februar 1945 var øverstkommanderende for de tyske tropper i Danmark.

Krigsdagsbog for Danmark 24. februar 1945

Overfaldet på en tysk patrulje i København udløste efterfølgende tyske modforholdsregler:
Ved anholdelsen af en bande blev 9 sabotører straks skudt.

- 2.) Den 26.2. vil flere indsatte i fængslet blive skudt efter ordre fra den højere SS- og politifører.
- 3.) Det er hensigten, at 400 danske fanger skal overføres til tyske koncentrationslejre.
- 4.) En bekendtgørelse i pressen er på vej.

Krigsdagsbog for Danmark 27. februar 1945

Den øverstbefalende tilføjer:

Hvis et medlem af værnemagten bliver angrebet af terrorister, skal alle medlemmer, som er tæt på, straks komme til hjælp og uden tøven åbne ild mod gerningsmændene. I tilfælde af beslutsomt selvforsvar dækker den øverstkommanderende hellere over en fejltagelse end mangel på handling. Enhver officer, underofficer eller mand, som har vagt- eller patruljetjeneste, skal bære et skarpladt våben, så han straks kan gribe ind med væbnet magt. Den øverstkommanderende vil skånselsløst fare frem mod enhver, der ikke forsvarer sig videst muligt med våben, og vil samtidig dække over enhver, der begår fejl under et sådant handlekraftigt selvforsvar.

Fra: Werner Bests korrespondance med Auswärtiges Amt og andre tyske akter vedrørende besættelsen af Danmark 1942-1945. Udgivet af John T. Lauridsen under medvirken af Jakob K. Meile. Bind 9, januar-maj 1945. Museum Tusulanum Press, 2012, s. 224 og 227. Oversat af Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard.

Materiale til kapitel 3

3.1 To afskedsbreve fra frihedskæmperen Ferdinand Emil Martin Andersen, 13. april 1945

Introduktion: Allerede i 1945 udkom en samling med afskedsbrevene fra 112 frihedskæmpere. Mange af disse blev allerede under besættelsen trykt i de illegale blade. Gennemsnitsalderen for brevskriverne var 20 år. Ferdinand Emil Martin Andersen blev født 1918. Fra 1940 var han ansat som hjælpearbejder ved Fredericia Station og blev senere jernbanesabotør. Han blev henrettet den 19. april 1945.

Vestre Fængsel, Celle 188, den 13. April 1945.

Kære elskede Helle!

Lige et Par Ord for at du er klar over, hvor jeg er. Du maa gerne sende Tobak, alt det, du kan faa fat i, ogsaa fintskaaret, saa jeg kan rulle Cigaretter; og rent Tøj, men ingen Kiks eller noget andet. Det gaar godt efter Forholdene, og jeg haaber, at det stadig maa gaa godt. Hvordan har Børnene det, de nyder vel det gode Vejr. Jeg savner dem meget, ligesom jeg ogsaa savner dig, Lillemor! Hvordan har Mormor det, der er I vel ogsaa ovre en Gang imellem.

Det er godt, I har Far og Mor og gode Venner til at hjælpe jer, det glæder mig meget, hils dem. Pas nu godt paa Børnene, kære lille Mor, det er jo vores et og alt. Hils dem mange Gange fra Far, beder de stadig deres Aftenbøn? Jeg tænker paa dem hver Aften ved den Tid. Skulde det gaa mindre godt, har vi jo haft nogle gode Aar sammen, men vi haaber, at det gaar godt alt sammen. Nu til Slut mange kærlige Hilsener og Kys til mine fire bedste.

Kys de smaa fra Far.

Ferdinand

Kære Far og Mor!

Tak for Hilsenen og alt det gode, I gør for mine fire Kære. Det er godt, at de har jer, hold nu Humøret oppe. Det gaar forhaabentlig godt, ellers sørg for, at Børnene faar en god Opdragelse! Til Slut mange gode Hilsener fra jeres taknemmelige Ferdinand.

Hils Edith og Levi og giv Vena en ekstra Bid godt.

Fra: *De sidste timer. Afskedsbreve fra frihedskæmperne 1943-1945.* Frihedsmuseets Venners Forlag, 1985, s. 220.

3.2 Afskedsbrev fra frihedskæmperen Henry Jacobsen, 13. april 1945

Introduktion: Henry Jacobsen blev født 1918 og var uddannet sølvmed. Fra 1940 arbejdede han på Taulov Jernbanestation og blev senere jernbanesabotør. Han blev henrettet den 19. april 1945.

13. April 1945.

Kære Grethe!

Haaber, I alle har det godt, har det selv godt og kommer ud, naar jeg har afsonet min Straf, hvor lang den er, ved jeg ikke. Vi blev overført til Vestre Fængsel pr. Bil d. 11. April 1945. Adressen er: Henry Jacobsen, f. 25. August 1918, Vestre Fængsel, Tyske Politiafdeling, Celle 156, København. Maa

modtage Pakke og Brev hver 14. Dag, det er ellers ligesom i Kolding. Hvordan gaar det med Lillesøster, Karl Aage og dig, Grethemor? Jeg længes efter jer alle tre. Hils Svigerforældre mange Gange. Jeg vil meget gerne have nogle Billeder af jer og Lillesøster, hvis du kan skaffe et af hende, vil jeg blive meget glad derfor. Vær god og skriv til mine Forældre, og bed dem ansøge om at maatte besøge mig her. Maa vistnok modtage Besøg af en Person hver Maaned. Har du faaet lavet noget ved Have og faaet Tørv og Træ hjem?

Hermed de kærligste Hilsener til dig, Grethe. Send Skrivepapir og Kuverter.

Din Henry

Fra: *De sidste timer. Afskedsbreve fra frihedskæmperne 1943-1945*. Frihedsmuseets Venners Forlag, 1985, s. 230.

Materiale til kapitel 4

4.1 Brev fra Pierre Honoré til Hans Eegs forældre, 21. april 1945.

København

21-III-45

Først i Aften har vi modtaget Meddelelsen om Hans' Død.

Jeg har villet sende dem [sic!] dette som et ringe Tegn på vor Deltagelse i Deres store Sorg, både fra dem af os, der kendte Hans personligt, og fra dem, for hvem han kun var en ukendt Kammerat.

Det er Deres Pligt at være stolt af Deres Søn, for han har fået den Ære, som endnu kun har været forundt få Danskere, at dø for sit Folk.

Det Offer, Hans har bragt, har ikke været forgæves. Vi, hans Kammerater, lover Dem, ikke at hævne ham, for det vilde kun være Hans uværdigt, men at føre Kampen videre og fuldføre det, Hans ikke nåede.

Pierre Honoré

Fra: Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard: *På sporet af en frihedskæmper – Hans Eeg og besættelsestiden*, Lokalhistorisk Forlag, Fredericia, 2020, s. 56.

4.2 Information om generalstrejken i Fredericia, 28. april 1945

De Paarørende til de henrettede Patrioter fra Fredericia blev underrettet af Sognepræsten i Løbet af Mandag Eftermiddag [23. april], og om Aftenen var Tyskernes Mordgerning kendt over det meste af Byen. Som meddelt nedlagde Jernbanestationens og Postkontorets Personale Arbejdet Tirsdag Morgen, og Generalstrejken var total før Middag. Overalt i Byen hejstes Flagene paa halv, ogsaa paa de offentlige Bygninger. Frihedsraadets lokale Afdeling lod Plakater opsætte rundt om i Byen med Opfordring til at fortsætte Strejken til Onsdag Middag Kl. 12. Og denne Parole blev fulgt 100 Procent. Om det saa var de tyske Vagtposter paa Baneterrænet, tog de sig Opfordringen efterrettelig. Da nogle Jernbanemænd indfandt sig paa Stationen Onsdag Formiddag, blev de standset af Vagten, som gjorde opmærksom paa, at Arbejdet først genoptoges Kl. 12 og kommanderede: Heraus!

Fra: Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard: *På sporet af en frihedskæmper – Hans Eeg og besættelsestiden*, Lokalhistorisk Forlag, Fredericia, 2020, s. 57-58.

4.3 Meddelelse fra pressekontoret hos den højere SS- og politifører i Danmark, 25. april 1945

10 Terrorister dømt til Døden.

Pressekontoret hos den højere SS- og Politifører i Danmark meddeler: I Henhold til krigslov er følgende danske statsborgere blevet dømt til Døden:

- 1) Handelsvolontør Ivar Peder Lassen, f. 11/7 1923 i Bække, boende i Fredericia.

- 2) Jernbanefunktionær Hans Eeg, f. 28/5 i Aarhus, boende i Fredericia.
- 3) Jernbanearbejder Helge Carlo Harry Hermann, f. 6/5 1921 i Fredericia, boende i Fredericia.
- 4) Jernbaneassistent Ole Christensen, f. 9/3 1923. i Allerslev, boende i Fredericia.
- 5) Jernbanearbejder Emil Martin Andersen, f. 13/1 1918 i Fredericia, boende i Fredericia.
- 6) Karl Gustav Kolding, f. 21/1 1917 i Roslev, boende i Taulov.
- 7) Elof Preben Månsson, f. 4/8 1919 i Kolding, boende i Taulov.
- 8) Henry Jacobsen, f. 25/8 1918 i København, boende i Taulov.

Alle for at have deltaget i adskillige Jernbanesabotager i den Hensigt at skade den tyske Krigsmagt.

9) Gartneriejer Just Petersen, f. 27/7 1886 i Fredericia, boende i Fredericia, for at have opbevaret et større Vaabenlager for en illegal Gruppe.

10) Jernbanearbejder Ib Schermer Schaltz, f. 6/2 1926 i Fredericia, boende i Fredericia, for i to Tilfælde at have forsøgt at udøve Jernbanesabotage i den Hensigt at skade den tyske Krigsmagt.

Dødsdommene er for de 9 førstnævntes Vedkommende blevet fuldbyrdet ved Skydning, mens Dødsdommen over Ib Schermer Schaltz blev ændret til livsvarigt Tugthus, idet Benaadningsansøgningen toges til Følge.

Fra: Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard: *På sporet af en frihedskæmper – Hans Eeg og besættelsestiden*, Lokalhistorisk Forlag, Fredericia, 2020, s. 58.

4.4 Uddrag af tale af Erik Lund, rektor ved Fredericia Gymnasium, 25. april 1945

I ved alle sammen, hvorfor der ingen Skolegang var i Gaar, og hvorfor Flagene sænkedes paa halv over hele Fredericia. Der var kommet Bud om, at 9 danske Mænd, alle her fra Fredericia og Omegn, var blevet dømt til Døden ved tysk Krigsret og henrettet. Blandt dem var ogsaa to unge Mænd, der indtil for kort Tid siden var Elever her, Hans Eeg og Ivar Lassen. I Dag kan vi læse i vore egne "danske" Aviser, at de var Terrorister og Forbrydere. Men vi ved bedre. Vi ved, at de var Mænd, der ligesom mange andre før dem ikke kunde og ikke vilde sige nej, da der var Bud efter dem; vi ved, at de var Mænd, der følte sig som Soldater i Kamp mod en Fjende, der daglig træder Retten under Fødder. Vi ved ogsaa, og disse Mænd vidste det, at ikke uniformerede Mænds Kamp mod en Besættelsesmagt i Modsætning til almindelig Krig kan koste Livet ogsaa efter, at man er faldet i Fjendens Haand. Men dette holdt dem ikke tilbage. Følelsen af Pligt til at medvirke til Rettens Sejr i det store Verdensopgør var den stærkeste, og det ærer vi dem for.

Fra: Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard: *På sporet af en frihedskæmper – Hans Eeg og besættelsestiden*, Lokalhistorisk Forlag, Fredericia, 2020, s. 59.

4.5 Mindegudstjeneste i Sct. Michaelis kirke, 27. april 1945, kl. 15

Introduktion: *Fra den uannoncerede mindehøjtidelighed kender vi provst Rørdams maskinskrevne manuskript, som Kirstine Eeg fik efter ceremonien.*

Den sørgelige Anledning til, at vi er samlet her i Kirken i dag, er den, at jeg i Mandags fra Direktøren for Udenrigsministeriet modtog den lammende Meddelelse om, at 9 unge og ældre mænd her fra Fredericia og omegn efter tysk Krigslov var henrettet ved skydning.

Navne og Dato oplæses.

Vi vil mindes disse Unge og deres heltmodige Død for Danmarks Frihed mens vore Tanker i den dybeste Medfølelse med de Efterladte iklæder sig Grundtvigs Ord:

Guds Fred med vore Døde
i Danmarks Rosengård.
Guds Fred med dem, der bløde
af dybe Hjertesår
Vor Kærlighed med alle,
De store som de små,
Der vilde stå og falde
For Løven askegrå

Og nu vil vi give vort Minde om dem og vor Tak til dem et synligt Udtryk, idet vi bliver stille i Erindringen under et: Ære være deres Minde

Skal vi derefter synge Verset: Fædreneland, ved den bølgende strand.

Kun i en sådan knugende Sorg kan Hjertet ikke nøjes med mindre end Guds Trøst. Den møder os i Jesu Ord: " Større kærlighed har ingen end denne, at han sætter livet til for sine Venner" (Johs 15.13)"

Dette Ord, der uvilkårligt melder sig for en kristen Bevidsthed ved en Lejlighed som denne, sagde vor Frelser til sine Venner under Vandringen Skærtorsdag Nat fra Nadversalen til Gethsemanehave - den samme Vej, der omtrent en Time senere førte den infame Stikker og Spion Judas Iskariot i spidsen for den [sic] romerske Besættelsestropper til Jesu Pågribelse.

Disse ord passer først og fremmest på Jesus selv, thi ingen har vist en større kærlighed end ham, der satte sit liv til for både venner og fjender. [...]

En Soldat kan give sit unge Liv for sit Land - og det er jo netop dette, disse 9 Unge har gjort eller været villige til at gøre - og hvorfor deres Minde vil lyse for de kommende Slægter som dem, der gjorde Alvor af det, som vi andre har som alt for let at synge:

Kæmp for alt, som du har kært, dø, om så det gælder [...]

Andre har kunnet være gode Hyrder - Hyrder, vi takker Gud for, men som ikke kunne frelse os fra Ulven. Unge tapre Hyrder, som vi aldrig vil glemme, at derved frelste de os ikke fra ulven fra Mørkets Fyrste med Fortabelsens Fangarme. Men har alene gjort dette: Den gode Hyrde, som satte sit Liv til for Fårene, og som giver dem evigt Liv. Det er dette som giver os Trøsten. Også over disse Unges Død. I det Lyset - Kærlighedens Lys fra Golgatha omslutter deres Minde ser vi dem fuldkomne Løbet over på den anden Side - Dødens Grænse efter Jesu Ord:

”Større Kærlighed har ingen end denne, at han sætter Livet til for sine Venner”. Amen.

Fra: Kirstine Eegs mindebog, upubliceret.

Materiale til kapitel 5

5.1 Mindeartikel i *Fredericia Dagblad*, 5. maj 1945

Guds Fred med vore Døde i Danmarks Rosengård.

Ogsaa Fredericia og dens Omegn har maattet betale Frihedens Genfødelse med dyrebart Blod. Gode Mænd fra vor Midte har fundet Døden i Løbet af de lange Trængselsaar under den tyske Besættelse. Med oprigtig Sorg har Byens Befolkning modtaget Budskaberne om disse Døds ofre som vi alle fandt saa meningsløse. Baae Budskabet om Dødsfaldene i de tyske Koncentrationslejre og ikke mindst Efterretningen om de 10 Dødsdomme, og 9 Henrettelser forleden fremkaldte en Hjertesorg, der var alles, og By og Egn viste sin Deltagelse ved overalt at hejse Dannebrog paa halv Stang. I Dag, paa Glædens og Frihedens Dag, vajer Dannebrog til Ære for disse brave Mænd, der ofrede deres Liv for for Fædrelandet, og der skal lyde et

ÆRE VÆRE DERES MINDE

		
Gartner CHR. PEDERSEN	stud. polyt. NIELS NIELSEN	Politimester SV. SCHALDEMOSE NIELSEN
		
IVAR LASSEN	Hjelpearbejder HELGE HERMANN	stud. polyt. HANS EEG
		
Hjelpearbejder FERDINAND ANDERSEN	Ekspedient H. O. KOLDING	Ekspedient HENRY JACOBSEN
		
Jernbanassistent OLE CHRISTENSEN	Cand. mag. K. S. RASMUSSEN	

Fra: *Fredericia Dagblad*, 5. maj 1945.

Deres Afskedssuk lød for Danmarks Lykke og Fremtid —

Gribende Højtidelighed i Aftes ved Bisættelsen af de syv henrettede Fredericianere.

Sørgehøjtideligheden paa Perronen.

Ved en gribende Højtidelighed bisattes i Aftes de syv henrettede Fredericianere, stud. polyt. Hans Eeg, Ekspedient Kolding, Ekspedient Henry Jacobsen, Hjelpearbejder Helge Hermann, Handelslærling Iver Lassen, Gartner C. Just Petersen og Hjelpearbejder Ferdinand Andersen. De syv Kister, der stod paa 1. Perron paa Fredericia Banegaard over Vejlevejviadukten, var hver dækket med et stort Dannebrog — det Flag, for hvilket de segnede —, og der var lagt en Mængde Blomster og Kranse fra Paarørende, ligesom ogsaa Byrådet og Politiet nedlagde Blomster paa Kisterne foruden de Blomster, der var sendt med fra København.

Da Meddelelsen om de unge Fredericianeres Henrettelse naae-

Byen. Det travle Liv standsede, og en egen Stemmning af Sorg sænkede sig over Hjerter og Hjem i Fredericia. Det var tungt at erfare, at de ikke kunde stedes til Hvile i deres Hjemstavsjord, ikke engang en Grav undte man dem. Ingen Ven fik deres sidste Haandtryk, ingen herte Afskedssukket, men vi ved, at det var for Danmark, Sukket lød, for Danmarks Lykke og Fremtid. For at bringe dem Tak er vi samlede her i Aften. Vi har længtes efter og ventet paa den Stund, da vi kunde faa dem begravet paa kristen Vis. Vel ved jeg, at en Grav kun er en ringe Erstatning for dem, I elskede. Men I faar en dyrebar Plet, hvor I kan dvæle ved Mindet om jeres Kære. Ded skal lyde en Tak for Danmarks tapre Sønner baade til Gud og til jer, og vi vil ogsaa i Aften betænke, at deres Død og Lidelser, deres angstfulde Timer inden Henrettelsen, det er Ofret, det er Prisen for Danmarks Frihed, og den Pris var disse Mænd rede til at be-

se Kister om. Derfor lover vi hinanden at sætte alle vore Kræfter og al vor Energi ind paa, at de ikke døde forgaves, og den bedste Maade er, at vi faar det samme Sind og lever det samme Liv, gaar ind for et nyt, et frit og et kristent Danmark. Maatte der komme den samme Overskrift over vort Liv: Vi leve ikke for os selv, vi levede for Herren og Danmark. Da kan vi med Frimodighed gaa mod de kommende Dage og tro, at Gud vil være os naadig og give os et nyt, bedre, kristent Danmark. Gud velsigne Danmark, og Gud give, at det maa blive os til Hjælp og Fremgang i Tiden, der kommer.

Da man havde sunget »Vor Gud han er saa fast en Borg«, der lød saa kraftigt, at det kunde høres th Sct. Michaelis Kirke, traadte Stationsforstander Larsen hen til Kisterne og udtalte:

Inden vi forlader Statsbanernes

De syv Kister.

de Fredericia, blev straks alt Arbejde jo nedlagt, og hele Byen tog Del i den store Sorg, der blev i de mange Hjem. Ogsaa i Gaar viste Fredericianerne deres Medfølelse med de haardt ramte Hjem. Allerede ved 18-Tiden var der Trængsel af Mennesker paa 1. Perron, og da Pastor Nissen talte, lyttede en tusindtallig Skare i dyb Tavshed. Mange havde taget Opstilling paa Vejlevejen, hvorfra de kunde følge Højtideligheden og tilmed høre Pastorens Tale gennem Højtalerantægget.

Efter Salmen »Dagen gaar med raske Fjed« talte Pastor Nissen:

Sent vil vi glemme hin tunge Dag Slutningen af April, da Budskabet om Henrettelsen af nogle af vore bedste Unge naaede os. Stille gled flagene paa halv Stang over hele

tale. De levede, som der staar i Romerbrevets 14. Kap.: Ingen af os lever for sig selv, og ingen af os dør for sig selv, thi vi lever for Herren og dør for Herren. Disse Mænd levede ikke for sig selv. De levede for deres Hjem, elskede det og kæmpede for dets Fremtid og Lykke. De døde for Hjemmet. De levede for Danmark og elskede Danmark. De kæmpede og døde for dets Fremtid og Lykke. Men skønnest af alt er det, at vi ved, at deres Liv blev et Liv for Herren. Derfor tør vi i Dag tro, at de ogsaa døde for Herren. Deres Død var Prisen, de maatte betale, for at vi kunde leve i Frihed. Dette Offer forpligter os, der fik Lov til at leve, og derfor kan vi ikke andet end spørge: Er vi det værd? Erkender vi Ansvaret, er vi ikke uværdige til den Fred og Frihed, de skænkede os? Vil vi leve videre, som om intet var hændt? Det vilde være nedrigt af os. Den Frihed er købt dyrt, det vidner dis-

ricia Stations Vegne udtale en sidste Tak til de 5 Jernbanemænd fra Fredericia og Taulov Stationer for godt og trofast Arbejde i Jernbanens Tjeneste i en trang og tung Tid.

Vi agter og vi ærer dem og de andre to Fredericia-Mænd, hvis Kister staar ved deres Side, for det Mod, de har udvist, og for den Indsats, de har gjort i Fædrelandets Tjeneste i en ond Tid.

De Ord, der er malet paa Skjoldene dernede i Forhallen, og som har talt sit stille Sprog til os siden den 5. Maj Kl. 8 Morgen, skal ogsaa lyde her:

»Guds Fred med vore Døde
i Danmarks Rosengaards.

Og til de Efterladte siger vi:

»Guds Fred med dem, som bløde
af dybe Hjerteskaar.

Derefter bar Jernbanemænd, Venner, Medlemmer af Sabotagegrupperne, FDF'er og KFUM-Spejdere de syv Kister til de ventende Hestevogne, der var smukt pyntet med Bøgeløv, og med 6 Faner i Spidsen førtes Kisterne ad Vesterbrogade, hvor der var sort af Mennesker. Alle Flag var allerede tidligt blevet hejst paa halv Stang, og paa Gaden var der strøet Blomster. Ved Landsoldaten skiltes Ligtøget, idet Hans Eeg blev ført til Trinitatis Kirke, Gartner Petersen og Ferdinand Andersen til Christianskirken, og Iver Lassen, Helge Hermann, Kolding og Henry Jacobsen til Sct. Michaelis Kirke, hvor hver en Plads var besat af Mennesker, der ønskede at vise de Døde den sidste Ære. Man sang »Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud«, hvorefter Pastor Nissen bad en Bøn, der formede sig som en Tak og samtidig en Bøn for Danmarks Fremtid, og sluttede med Fadervor. Efter at Velsignelsen var lyst, sluttede Højtideligheden med Salmen »Jesus os til Trøst og Gavn«.

Ann.

NY MISSIONSHOTEL

Efter Frigivelsen er Hotellet nu saavidt restaureret,

Materiale til kapitel 6

6.1 *Fredericia Dagblad* om mindesmærke i Fredericia, 8. maj 1945

Et Mindemærke for dem, der faldt paa Ærens Mark.

Det er vist den almindelige opfattelse, at der bør rejses et synligt Minde for de Mennesker, som under Besættelsen har sat Livet til under Frihedskampen. Vi har fra forskellig Side hørt Forslag herom og kan fuldtud støtte Tanken, der bør realiseres paa smukkeste Maade. Ogsaa i andre Byer omgaas man med Tanker i lignende Retning.

Fra: *Fredericia Dagblad*, 8. maj 1945.

6.2 *Avisindlæg* af provst Rørdam om mindesmærke i Fredericia, 10. maj 1945

Store Bededag samledes vi til Mindegudstjeneste for de 9 Frihedskæmpere her fra Byen og Omegnen, som den 18. April – Dybbøldagen – gav deres Liv for at vi kunde komme til at opleve den Frihedens og Fredens Dag, som nu fylder vort Hjerter med Jubel og med Tak til dem og til Gud.

Fra disse Heltes Paarørende har jeg nu bragt i Erfaring, at ved Justitsministeriets Foranledning kan Kisterne med Støvet af disse om nogen Tid ventes tilsendt deres Kære.

Men naar Familien har faaet det stille Hvilested, hvor Tanker og Minder bedst kan samles og dvæle, synes det mig, at alle vi Fredericia-Borgere burde gaa ind for at rejse ikke blot disse sidste Faldne, men ogsaa Politimester Schaldemose Nielsen, den unge Student Nielsen og cand.mag. Rasmussen et varigt minde, der kunde blive et Led i den Kreds af dyrebare Mindesmærker, som præger vor paa Historie saa rige By.

Og det skønneste og mest værdige Sted, vi kan udpege til Anbringelsen af en saadan Mindesten, vil upaatvivlelig være en eller anden skøn Plet i vort herlige Voldanlæg.

Jeg er vis paa, at hvis vore Aviser vil stille sig til Raadighed som Indsamlingssteder for Bidrag til dette Formaal, vil den Dag ikke være fjern, da Fredericia er en ny Mindesten rigere, som vil være et værdigt Udtryk for vor Beundring og Taknemmelighed for de Ofre, disse Fredericia-Borgere har bragt for Danmark.

Fra: *Fredericia Avis*, 10. maj 1945.

6.3 Den første bidragsliste til mindemærket i Fredericia, 22. maj 1945

Den første Liste	
over Bidrag til Mindesmærke for Frihedskampen i Fredericia og Omegn.	
Alfr. Jensen, Egeskovvej 18	10,00
Engelbrecht Jensen, Oldenborgg. 8	10,00
Ellen Wendt, Ansgarsv. 19	3,00
Kaj Steffensen, Lollandsg. 3	2,00
S. K. Th. Nielsen	5,00
Gunnar Blomstergren	2,00
T. Grøndahl	10,00
Ellen Jagd	2,00
Anna Kr. Kragh	5,00
Trævarehandler Chr. Jensen	5,00
Daugaard Petersen	5,00
Sørensen	5,00
Købmand N. J. Jensen	10,00
S. Jensen, Sjællandsgade 11	5,00
Th. Lindskov og Søn	10,00
H. Skovgaard	10,00
Faktor C. Skovgaard	10,00
F. W. Schauer	5,00
M. Østergaard Nielsen	10,00
Cigarhdl. Rasm. Pedersen	5,00
E. C. Ho'melund	100,00
G. Lisvad	5,00
Sv. Larsen	10,00
J. Achermann, Egumvej	500,00
W. O.	10,00
Fru V. iNelsen	10,00
Birgit Bruus Nielsen	1,00
G. H. G.	5,00
B. B.	10,00
Carl Frandsen	10,00
Inge Kjær	2,00
Th. Rasmussen	2,00
Chr. Jacobsen	2,00
Erik Nielsen	2,00
Thorv. Jørgensen	3,00
C. Kjellmann	5,00
P. K.	10,00
Effen	5,00
Aage Nissen	5,00
S. Rømhild	2,00
Betty Nielsen	2,00
Elna Rasmussen	2,00
R. Rømhild	5,00
P. Hansen	5,00
U. Jensen	5,00
G. Lange	5,00
S. T.	2,00
Overassistent Asmussen	10,00
Pakmesterformand Riis	5,00
K. P.	40,00
I. S.	10,00
Fredericia L'hombreklub	70,00
Fru Jensine Due	20,00
Ebba Hansen	10,00
Apoteker Hallas Møller	1000,00
Ialt	2019,00

Fra: Fredericia Social-Demokrat, 22. maj 1945.

6.4 Forslag til frihedskæmpermonument, 5. juni 1945

Introduktion: Den 5. juni 1945 bragte Fredericia Avis en illustration af den lokale handelsmand Søren Petersens forslag til et frihedskæmpermonument i Fredericia.

Fra: *Fredericia Avis*, 5. juni 1945.

6.5 Læserbrev af Finn Dalgaard, 6. juni 1945

Indsamlingen til det lokale Monument.

Jeg ser af Konsul Lützens Udtalelse, at det er Meningen, at dette Monument skal symbolisere Frihedskampen i Fredericia, og ikke blot være et Hæderstegn for dem, der her maatte ofre Livet i Kampen, skønt jeg vil tro, at langt de fleste, der har givet et Bidrag, sikkert har ment det som en speciel Tak til disse.

Mine Kammerater og jeg synes da ogsaa, at et Monument for Frihedskampen maa være en Landsopgave, og at det vil virke mærkeligt, om Byens Borgere, hvoraf mange mere eller mindre har deltaget i Modstandsbevægelsen, satte et Mindesmærke op for deres egen Indsats specielt her på Egnen, hvor den dog ikke har været større end andre Steder.

Nej, vi der fik Lov til at beholde Livet, vi har dog faaet vor Belønning ved stadigt at have dette i Behold og kunne fortsætte det i et frit Land, saa lad os derfor her, hvor Kampen har kostet os et særligt stort og smerteligt Tab, der har været os saa meget desto mere uforstaaeligt, som de sidste af vore Kammerater blev taget fra os kun faa Dage før Kapitulationen, rejse et Mindesmærke for disse tapre Frihedskæmpere, der her i vor Nærhed gav alt for deres Land.

Af samme Grund kan der jo heller ikke blive Tale om et Monument med Afbildning af en Frihedskæmper i den efter 5. Maj mest kendte Uniform; det var jo netop ikke saadan Kampen foregik.

Fra: *Fredericia Social-Demokrat*, 6. juni 1945.

7. Materiale til kapitel 7 og Efterskrift

7.1 Interview med Peter A. Honoré, 4. november 2019

Introduktion: *Peter Arne Honoré er født den 9. juli 1944. Han arbejdede i 42 år som pressefotograf på Fredericia Dagblad. I dag er han formand for Den Reformerte Menighed i Fredericia, der i 2019 fejrede 300-års jubilæum.*

Hvad er din interesse for historie?

Jeg er niende generation af de franske huguenotter, som kom til Fredericia. Deres flugt har interesseret mig. Fredericia er en særlig by, hvor folk kom alle steder fra. Det fortalte min far og mor mig meget om.

Min mor fortalte også, at under krigen [den 16. marts 1945] blev Just Petersens gartneri sprunget i luften. Det var min familie blevet advaret om, og jeg blev derfor lagt i en kommodeskuffe, og så søgte familien ly i husets kælder. Min mor fortalte mig desuden, at den 5. maj 1945, da englænderne kom, blev jeg kørt i barnevogn for at byde englænderne velkommen.

Jeg har altid interesseret mig for Fredericias historie, og vi har altid lys i vinduerne 4. maj om aftenen. Det er en tradition, som min far og mor begyndte på som så mange andre. Det har været en udbredt tradition, som er ved at komme igen. En overgang ville Fredericia Kommune sløjfe 4. maj-arrangementet, men nu er der kommet en 4.maj-komité, som står for det, og jeg har altid været til 4.maj-arrangementet.

Er der noget ved besættelsestiden, som særligt fanger din interesse?

Det er især jernbanesabotagen her i Fredericia. Nu kendte jeg lidt til Pierre Jacques Honoré, der var medlem af menigheden, og som havde en del at gøre med jernbanesabotagen. Min mor havde tit møde i noget, der hed Foska-gruppen. Jeg kender ikke årsagen til navnet, men det har noget at gøre med illegalt arbejde under besættelsen. Den bestod af medlemmer af DKB [Danske Kvinders Beredskab], heriblandt Rosa Kolding, som mistede sin mand. Han var medlem af Taulov-gruppen og blev henrettet. En anden, Esther Larsen, mistede sin søn efter krigen, da han og nogle af hans kammerater sad og legede med en pistol, som gik af. Jeg spidsede ører, når de sad i gruppen og talte. Hjemme hos min far og mor talte vi om, at min mor kørte illegale blade i min barnevogn gennem Danmarksporten, hvor tyskerne havde lagt en jernring om byen. Hun var stenograf, og nogle af tingene havde hun selv skrevet.

En anden ting, der har interesseret mig, er retsopgøret. Her var der mange uretfærdigheder. Der var mange private hævnakter fra naboer, og mere end halvdelen blev sat fri bagefter. På samme måde havde mange danske SS-folk fået kontrakt, og det var med den danske regerings godkendelse, men blev alligevel straffet efter krigen. Det var også tarveligt, at folk blev trukket i kul og understøttelse, hvis man ikke tog til Tyskland og arbejdede, og at man fra dansk side ikke ødelagde lufthavnen i Aalborg den 9. april 1940, så tyskerne havde haft sværere ved at invadere Norge. Andre urimelige ting var, at man efter krigen satte unge tyske soldater til at rydde miner ved Esbjerg, og at man ikke tog sig af de tyske krigsflygtninge.

Fredericia var generelt hårdt ramt og mistede mange under besættelsen, som man kan se på mindestenen nede på banegården. På rådhuset kan man i en bog se navnene på alle dem, der blev henrettet.

Hvilken relation havde du og din familie til familien Eeg?

Min mor var medlem af DKB sammen med fru Eeg og tog sig en del af fru Eeg efter Hans' henrettelse. Mine forældre drak tit kaffe med hr. og fru Eeg om søndagen hjemme hos dem, og de var tit ude i vores sommerhus. Det var spændende at høre, hvad de snakkede om. Vi fik ting fra dem, som havde tilhørt Hans. Min bror fik nogle bøger, og jeg fik hæfter, bøger og en dolk, som han havde stjålet fra en tysk soldat. Dolken har jeg malet med sort cykellak, fordi jeg syntes, at den skulle se på flot ud, når vi legede røvere og soldater. Jeg arvede også det ur, som Hans bar, da han blev henrettet. Det blev brugt til at identificere ham efter henrettelsen, og forældrene fik efterfølgende hans navn indgraveret på bagsiden af uret. Det gik hans far med, og min far Peter Jacques Honore' arvede efter hr. Eeg og jeg arvede det senere. Det går den dag i dag. Jeg arvede også et lille tøjmærke med inskriptionen "Hans". Min mor fik senere fru Eegs erindringer, som jeg har afleveret til Lokalhistorisk Arkiv.

Hvad kan du fortælle om Hans Eegs forældre?

Hr. Eeg var en mand af få ord. Tavs, men lyttende. Han var meget indesluttet. Jeg tror, at han var mærket af krigen og sønnens henrettelse. Fru Eeg var en myndig, venlig og meget bestemt kvinde. Hun var ud af officersslægt. Vi kaldte hende aldrig ved fornavn, men sagde altid fru Eeg. Der var en distance der. Det var en familie med et kristent livssyn og en kristen livsholdning. Det var en fornemmelse, jeg har fået senere hen. De bad blandt andet bordbøn.

De var mærket af, hvordan Hans Eeg blev arresteret, fordi en fra gruppen på egen hånd ville lave sabotage, men blev taget af en tysk officer. Den tyske officer, som fangede ham, var lidt ked af det og lod ham sakke agterud for at give ham lejlighed til at flygte, men han var helt chokeret og fulgte med, selv om han havde mulighed for at stikke af. Senere ville fru Eeg ikke tale om besættelsestiden. Jeg prøvede sammen med en journalist at få et interview med hende i forbindelse med 40-års-dagen for henrettelsen, men det ville hun ikke. Hun var bitter over, at han blev henrettet så få dage før befrielsen. Hun var ikke bitter på tyskerne, men på den kammerat, som var gået ud på egen hånd, selv om der var sabotageforbud. Man måtte altså ikke gøre noget på det tidspunkt. Hun var dog stolt over, at han havde været frihedskæmper - ud fra en officerstankegang om Gud, konge og fædreland.

Hvad kan du fortælle om Hans Eeg?

Hans forældre talte om, at han var dygtig til fysik og kemi. Han skulle have været ingeniør, men endte med at blive ansat som ekstraarbejder hos DSB, da Polyteknisk Lærestanstalt blev lukket af tyskerne. Der var mange unge mennesker, der fik et job ved DSB. Fredericia var et jernbaneknudepunkt, så her fik han en masse viden om togtrafikken. Min mor fik fortalt, at han brændte et skur af på det gamle gymnasium på 6. Julivej, hvor tyskerne havde materiel og

motorcykler. Det var noget af det første, de lavede. Jeg ved også, at den dag, hvor han blev arresteret, havde han brugt en alarmklokke, der gik gennem haven over til sin gruppekammerat på Elsesvej. Hans Eeg trykkede på knappen, så hans kammerat blev advaret og nåede at flygte, da tyskerne kom for at hente ham.

Hvordan synes du, at historien om Hans Eeg skal fortælles i dag?

Man skal fortælle om frihedskampen, så de unge mennesker forstår, at man kæmpede for frihed og demokrati. Modstandsfolkene var medvirkende til, at Danmark blev accepteret som en allieret nation efter Anden Verdenskrig. Jeg overværede et foredrag med Pierre Jacques Honoré, hvor han forsvarede jernbanesabotagen og gik mod historikeren Aage Trommer, som hævdede, at jernbanesabotagen ikke havde nogen indflydelse. Fru Eeg gav mig nogle flotte håndlavede håndbomber, som Hans Eeg havde lavet, og som de øvede sig med ude på Fredericia Fællod. Dem har jeg afleveret til Fredericia Museum.

Det er en god idé at udstille genstande, hvis man kan låne dem. Det er også en god idé med et bogprojekt, som fortæller historien om, at der var nogle unge mennesker, som satte livet på spil for os andre. Man kan godt se det som et ungdomsoprør. Her har det meget at sige, at statsminister Buhl anbefalede at melde sabotørerne [til politiet], og modstandskampen kan derfor ses som et oprør mod de gamle politikere. Den konservative politiker Christmas Møller, som flygtede til England, havde en stor betydning for de unge mennesker. For at få fat i de unge mennesker i dag kan man fortælle om de unge, der stillede sig op mod overmagten og udførte gerninger, så vi igen kunne få frihed og demokrati.